

TEDNIK PEN

TEDENSKO DOGODJE

16. september 2022

št. 28/2022

UVODNIK

DOGODKI

PO REKI NAVZGOR

ASSANGE

PESMOMAT

MEDNARODNI PEN

ZGODILO SE JE

Predniki in zanamci

Ta teden sem nenehno obkrožena s preteklostjo in prihodnostjo našega PEN centra, nekoč kluba. V nedeljo smo na Soči prebirali Kosmačev Pomladni dan, v torek smo polagali venček Miri Mihelič in prisluhnili imenitnemu pogovoru – dialogu med Evgenom Bavčarjem in Zdravkom Dušo o Borisu Pahorju, v sredo me je novinar prosil za odziv PEN-a na naslov pesniške antologije mladih, v soboto bomo odkrili doprsni spomenik Francetu Bevku v Cerknem. Prišla je tudi pobuda našega člana, da bi enega od ljubljanskih parkov poimenovali po pesnici Adi Škerl in njeni prijateljici Sonji Plaskan. Nujno je v zemljevid slovenskih mest treba vpisati žal večkrat izpuščene in pozabljene književnice.

Vsa ta preteklost me navdaja s strahospoštovanjem. Letos poleti mineva šestdeset let, odkar je tedanji Sekretariat za notranje zadeve izdal dovoljenje za obstoj Slovenskega centra PEN. Vesela bom vaših predlogov, kako naj čim bolj slovesno obeležimo to ponovno rojstvo našega združenja. Osebnostno se nagibam, da pripravimo klubski večer in se preprosto pogovarjamo.

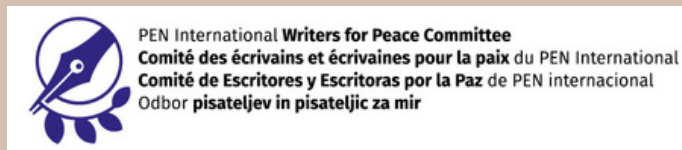
V tistih časih ustanoviti podružnico organizacije, ki je zagovarjala svobodo govora in demokracijo – dve tujki vseh totalitarnih režimov, je bilo pogumno dejanje. Tudi kljubovati pozabljanju na slovenstvo za italijansko mejo je bilo pogumno, še bolj pa iskreno spregovoriti o taborišču, kot je to zapisal pisatelj Pahor. Bevk in Pahor sta nedvomno ikoni primorske pokončnosti, dva trmasta in trdna moža kot skali, ki jima ne moreta do živega ne ogenj, ne voda.

Danes so pred nami novi izzivi, kakšno prihodnost puščamo našim otrokom in vnukom. Meja med sovražnim govorom, ki žali in prizadene in svobodo govora je tanka kot pajkova mreža, v katero se mimogrede zapleteš kot predsednica PEN-a. Na eni strani politična korektnost ponovno prečesava otroške in mladinske knjige kot Pika Nogavička, Huckleberry Finn ali Winnetou, na drugi strani kričijo mladi grobe verze iz obupa, da bi jih kdo slišal ter se vživel v brezizhodnost njihovega bivanja. Narava gori, svet se utaplja v sovraštvi, mir postaja neznana pokrajina v preteklosti. PEN vas sliši, mladi pesniki in pesnice, četudi takoj sledi napad in pogrom, ker zagovarjamo vašo in občo pravico do svobode govora.

V Tedniku boste našli tudi prispevek Milene Šmit o mučenju, ki mu je izpostavljen Julian Assange, naš častni član. Žal njegovemu križevemu potu še ni videti konca. Vabljeni pa tudi na številne dogodke, med drugim na večer s čilskim pesnikom in aktivistom Germánom Rojasom, po potrditvi mednarodnih delegatov na letnem kongresu tudi predsednika Odbora pisateljev in pisateljic za mir.

Naj dež pogasi ognje sovraštev... in prinese poplavo solidarnosti in ljubezni med nas.

Tanja Tuma, predsednica SC PEN

Vabimo vas na literarno – **pogovorni večer z Germánom Rojasom**, izvoljenim predsednikom Odbora pisateljev in pisateljic za mir, ki bo v **petek, 23. septembra ob 18.00 v dvorani DSP/PEN na Tomšičevi 12 v Ljubljani**.

Germán Rojas je predsednik Čilskega PEN-a, pesnik in aktivist. Njegova pesniška zbirka "María-Maria" je v Italiji prejela nagrado mesta Bari Vittorio Bodini, prav tako so bile odmevne in nagrajene tudi druge pesniške zbirke. Rojas je bil v času Pinochejevega režima zaprt, nato je pobegnil v Evropo, kjer je živel v Nemčiji in Franciji, dokler se ni zaposlil v Organizaciji združenih narodov, za katero je delal štiri desetletja. Spomladi letos je predložil svojo kandidaturo za predsednika mednarodnega odbora Pisatelji in pisateljice za mir, za katerega ima veliko lepih načrtov, ki se bodo začeli letos jeseni v Ljubljani in na Bledu. Na literarnem večeru ga bomo lahko vprašali o njegovi poklicni in pesniški poti ter prisluhnili njegovi poeziji. Večer bo povezovala Tanja Tuma.

„Želiš vedeti, kdo sem in zakaj ne znam leteti?
Zakaj moram zaprt in sam v ječi ždeti?
Nikoli ne boš razumel,
ti, ki si svoboda sama...”

prevod iz angleščine Tanja Tuma

Jskd
Javni sklad RS za kulturne dejavnosti
Goriška pokrajina Nova Gorica

Literarna pokrajina Goriške
3. sprehod

STIČNOST PRETEKLOSTI IN SEDANJOSTI

sobota, 17. september 2022
Gorica – Nova Gorica

9.00 Trgovski dom, Slovenska knjižnica Damirja Feigla, Korzo Verdi 52, Gorica
Spomenik Simona Gregorčiča v Ljudskem vrtu, Gorica

10.30 Domačija Šorli Bratuž, Ugo Foscolo 16, Gorica

11.30 Trg Evrope

12.00 Kip Andreja Budala, Erjavčeva ulica, Nova Gorica

STIČNOST PRETEKLOSTI IN SEDANJOSTI

9.00 Trgovski dom, Slovenska knjižnica Damirja Feigla, Korzo Verdi 52, Gorica

Luisa Gergolet, direktorica Narodne in študijske knjižnice: *Trgovski dom, osrčje slovenske kulture v Gorici*

Spomenik Simona Gregorčiča v Ljudskem vrtu, Gorica

Teja Pahor, sovoditeljica knjižnega kluba Knjižni čebeljak: recitacija pesmi Simona Gregorčiča »Uvod« in »Sam«, za Zvezo slovenskih kulturnih društev

Niccolò Kolata, violina, **prof. Ambra Cossutta**, Glasbena matica Furlanija Julijska Krajina, podružnica Gorica

10.30 Domačija Šorli Bratuž, Ugo Foscolo 16, Gorica

Vera Tuta Ban, nečakinja Ljubke Šorli: dobrodošlica

dr. David Bandelj, pesnik in glasbenik: *Bratuž pri Bratuževih. Ob 120. obletnici Lojzetovega rojstva*

MoPZ Mirko Filej Gorica, zborovodja **Zdravko Klanjšček**, Zveza slovenske katoliške prosvete Gorica

dr. Ivana Zajc, predavateljica in raziskovalka: *Ljubka Šorli na kulturni poti Sveta Evrope »Pisateljice«*, Fakulteta za humanistiko, Univerza v Novi Gorici

11.30 Trg Evrope

dr. Klemen Miklavčič, župan Mestne občine Nova Gorica: pozdravni nagovor

Liza Zavrtanik, **Marko Čadež Mačkič**, **Jure Ipavec**, dijaki Gimnazije Nova Gorica, mentorici

Simona Stres in **Andrejka Markočič Šušmelj**: branje odlomkov iz knjige *Čebelnja družina Anje Mugerli*, prejemnice nagrade EU za književnost

Alex Kama Devetak, lavreat Festivala mlade literature Urška 2021: odlomki iz nastajajoče zbirke kratkih zgodb

Džanan Dulič, **Martin Mevlja**, **Tine Brezigar**, dijaki Šolskega centra Nova Gorica, mentorica

Bojana Modrijančič Reščič: branje odlomkov iz nastajajoče zbirke kratkih zgodb Alexa Kame Devetaka

12.00 Kip Andreja Budala, Erjavčeva ulica, Nova Gorica

Liza Zavrtanik, **Marko Čadež Mačkič**, **Jure Ipavec**, dijaki Gimnazije Nova Gorica, mentorici

Simona Stres in **Andrejka Markočič Šušmelj**: *Življenje in delo Andreja Budala (1889–1972)*, Gimnazija Nova Gorica v sodelovanju s Slavističnim društvom Nova Gorica

Kvartet Motiv, umetniški vodja **Miran Rustja**, Zveza kulturnih društev Nova Gorica

mag. Daša Medvešek, slovenistka in bibliotekarka: *Budalove sledi v Bevkovi zapuščini*, Goriška knjižnica Franceta Bevka

Goriška knjižnica Franceta Bevka

Organizatorji si pridržujemo pravico do spremembe ali prilagoditve programa.

Prireditve bo v vsakem vremenu. Udeležba na lastno odgovornost. Dogodek bo fotografiran.

Javni sklad RS za kulturne dejavnosti Nova Gorica, Zveza kulturnih društev Nova Gorica, Goriška knjižnica Franceta Bevka Nova Gorica, Zveza slovenskih kulturnih društev Gorica, Glasbena matica Furlanija Julijska Krajina podružnica Gorica, Kulturni center Lojze Bratuž Gorica, Zveza slovenske katoliške prosvete Gorica, Univerza v Novi Gorici, Slavistično društvo Nova Gorica, Gimnazija Nova Gorica, Šolski center Nova Gorica, Mestna občina Nova Gorica, GO! 2025 Nova Gorica-Gorizia

JSKD Nova Gorica 05/335 18 50/52, oi.nova.gorica@jskd.si

Maja Gal Štromar

ABSURDANIJA d.o.o.*Reciklirana monodramedija*

V predstavi smo uporabili že večkrat, a žal zaman citirano besedilo Ivana Cankarja in Prežihovega Voranca, odlomek Racinovega »Britanika«, ter odlomke iz avtoričine monodrame »Preživela – Amelia E.«

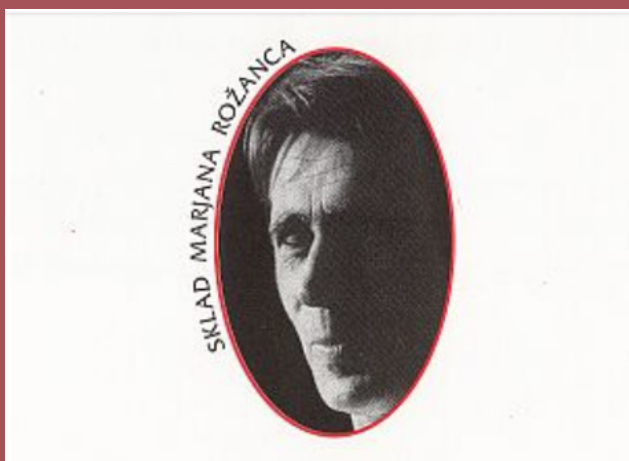
Besedilo ♦ režija ♦ igra: Maja Gal Štromar

Nastopajo še: Zvezdana Mlakar, Nataša Benčič, Iztok Novak-Easy, Nika Vistoropski, Nika Simič ♦ **Avtorska glasba:** Andrej Marinčič, Miha Kraker, IstRaNbuL (Remix Dajte, dajte: Marinčič & Kraker) ♦ **Izdelava kostumov:** Dada Volk ♦ **Izdelava scenografije:** Mišo Maznik ♦ **Oblikovanje svetlobe in tona:** Žiga Okorn ♦ **Producent:** Amanart, Zavod za kulturne dejavnosti ♦ **Koproducent:** Kud Fofité

Vabljeni na premiero izvirne monokomedije Absurdanija d.o.o. avtorice in izvajalke Maje Gal Štromar, ki bo v soboto, **17. septembra 2022 ob 20. uri** v **Gledališki dvorani Medvode**. Naslov: Cesta ob Sori 13, 1215 Medvode.

Vstopnice lahko rezervirate na mailu: kud.fofite@gmail.com., kar seveda priporočamo, glede na omejeno število mest. Na vašo rezervacijo bomo odgovorili najkasneje v 24 urah. Lahko pa si vstopnice seveda priskrbite neposredno na blagajni uro pred premiero. Cena vstopnice je 15,00€.

Absurdanija d.o.o. je družbeno angažirana monokomedija (reciklirana monodramedija), ki se navidezno ležerno sprehaja med različnimi gledališkimi žanri, od stand upa, do politične satire in groteske, pa do poetičnih akcentov, v kateri se predstavijo trije dramski liki, skorajda že karikature današnjega časa: Antígena - epidemiologinja po sili razmer, Alenka - slovenska vplivnica in Bogomila Branislava Ropotova - kandidatka za predsednico države. V bistvu gre za sodobno pelin-komedijo z močnim sporočilom, ki jo podpisuje dramatesa in avtorica Maja Gal Štromar, naša članica, ki v predstavi tudi igra. V predstavi je avtorica ob svojem avtorskem besedilu uporabila še drobce besedil Ivana Cankarja in Prežihovega Voranca, odlomek iz Racinovega »Britanika«, ter odlomke iz avtoričine monodrame »Preživela – Amelia E.« Predstavo so s svojimi glasovi sooblikovali še Zvezdana Mlakar, Nataša Benčič, Iztok Novak-Easy, Nika Vistoropski, Nika Simič. Avtorsko glasbo podpisuje Andrej Marinčič, v sodelovanju z Miho Krakerjem. Dve skladbi je pripevala glasbena skupina IstRaNbuL, kostumografijo je izdelala Dada Volk, scenografijo pa Mišo Maznik. Oblikovanje tona in svetlobe podpisuje Žiga Okorn. Producent predstave je Amanart - Zavod za kulturne dejavnosti, tehnični suport pa pokriva koproducent Kud Fofité - Medvode.

Spoštovani,

sporočamo vam podatke o dogodkih ob podelitvi Rožančeve nagrade za leto 2022. Prišlo je do spremembe glede novinarske konference. Ta bo 15. septembra ob 12h v Knjigarni Mladinske knjige. Na ta dan bomo objavili imena nominirank in nominirancev za nagrado. Vljudno vabljeni.

Obveščamo vas tudi o odločitvi upravnega odbora Kulturnega društva Marjan Rožanc o podelitvi častne nagrade Manci Košir za tridesetletno delo pri organizaciji podelitev Rožančeve nagrade, pri delu v odboru društva in v žiriji, še posebej pa za njenih sedem knjig pisemskih esejev, ki predstavljajo posebno vrsto esejistike in dopisovanja z izjemnimi posamezniki. Vseh sedem knjig je Manca Košir objavila pri Mladinski knjigi, zato se je ob nagradi Mance Košir ta založba pridružila Kulturnemu društvu Marjan Rožanc. Nagrada Manci Košir je torej dvojna.

Rožančeva nagrada, september/oktober 2022

Novinarska konferenca

15. september ob 12h v Knjigarni Mladinske knjige

Srečanje ob hiši Marjana Rožanca v Volčjem Gradu
in pogovor z avtoricami in avtorji nominiranih knjig

27. september ob 16h

Večer z avtoricami in avtorji nominiranih knjig
in razglasitev nagrajenke ali nagrajenca

Cankarjev dom

30. september ob 18h

Podelitev nagrade Marjana Rožanca

Trubarjeva domačija v Raš'ci

1. oktober ob 15h

Po reki navzgor

Nagovor predsednice SC PEN

Dragi gostje, v imenu Slovenskega PEN-a pristrčno dobrodošli na reki Soči.

Danes je simbolen dan, pred 21 leti sta padla dvojčka v New Yorku in človeštvo se je podalo v nove in nove vojne.

Tudi Soča nosi v svojih valovih spomine. Tako mila in lepa je to jutro, a nekoč je krvava tekla. S seboj je nosila trupla ljudi in živali. Ob Soči je potekala frontna črta prve hude morije – svetovne vojne. Težko si zamišljamo muke, ki so jih v jarkih preživljali vojaki na eni in na drugi strani, najhujša je bila žeja. Prišel je mir, za njim rapalska meja in fašizem, druga svetovna morija in vojna. Od takrat je minilo sedeminsedemdeset let in Soška dolina je spet dolina miru. Miru?

Anton Aškerc je vedel pred stopetdesetimi leti, da tedaj in danes to ni pravi mir. To je oboroženi mir, v katerem na vseh straneh neba vojni hujskači rožljajo z orožjem, celo atomskim.

Smotnik v granatah iz prve svetovne vojne je preživel generacije in stoletni naboji sovraštva so eksplodirali nedavno v strašanskih požarih, ki so požrli 2000 hektarov kraškega gozda. Ogenj ni spraševal, na kateri strani meje stoji bor ali hrast. Uničeval in dušil je rastline, živali in ljudi brez razlike. Tako ni spraševala kuga, kar nam lepo kaže freska Mrtvaški ples v cerkvi sv. Trojice v Hrastovljah iz konca petnajstega stoletja. Tudi Covida ni zanimalo, kakšnega človeka bo umoril. Vseeno, ali je desničar ali levičar, ali kristjan ali musliman.

In če je tako univerzalno sovraštvo, zakaj ne bi mogla biti tako univerzalna tudi ljubezen?

Ljubezen je univerzalna, le verjeti moramo vanjo, čutiti jo in dajati jo vsak dan. Pesnik daje ljubezen bralcem v verzih, pisatelj v zgodbah, glasbenik v melodijah. Solidarnost, ki je davno v gdanski ladjedelnici na kolena spravila komunizem, je vezivo človeštva. Skupen upor proti zlu je vedno legitimen. Tako so najhujši požar v zgodovini Krasa skupaj premagali italijanski in slovenski, pa tudi hrvaški, avstrijski in drugi gasilci. Ogenj je bil njihov sovrag, skupaj so ga zmagali.

Tudi pisatelji in pisateljice se borimo z ognjem. Z ognjem sovraštev, najbolj živih na družabnih omrežjih. Borimo se proti posameznikom in politikam, ki zatirajo svobodo govora in preganjajo umetniško svobodo, da bi vladali svetu in plenili naša bogastva. Plavamo proti toku brezbriznosti mlade generacije in mehničnemu brezčutju sveta. Če reka vedno teče navzdol, mi plavamo navzgor, proti toku. Po reki navzgor sejemo lepoto besed in sporočila ljubezni.

Tanja Tuma

Tanja Tuma in Alfred Woschitz

Po reki navzgor/Flussaufwärts/Contro corrente

Društvo koroških književnic (Kärtner Schriftstellerinnen Verband) je v okviru projekta Po reki navzgor s Slovenskim centrom PEN organiziralo literarno branje v Mostu na Soči. Prireditev je potekala enajstega septembra 2022 in je dragocena zamisel Ifigenije Simonovič, imenitno lokacijo je izbrala Tanja Tuma.

Podpredsednik omenjenega društva Alfred Woschitz, njegova predsednica Gabi Rosswurm-Biro, predsednica slovenskega PEN-a Tanja Tuma in koroška pesnica in prevajalka Ivana Kampuš so nas popeljali v Most na Soči (kjer Idrijca bistri pridruži se Soči). Na ladji Lucija (Most na Soči se je do leta 1952 imenoval Sveta Lucija ob Soči) smo se najprej naužili prelepih pogledov na okolico in poslušali Ivanino strokovno in osebno obarvano, dvojezično predstavitev pisatelja Saše Vuge, predvsem romana Kobariško zrcalo (2007); potem se je šestdesetglava družčina sprehodila do razglednega gostišča Šterk, kjer smo po odličnem kosilu zbrano prisluhnili literarnemu branju.

Nismo pozabili na Cirila Kosmača (hvala, Alfred, Ivana in Tanja), svojo liriko so z Ivanino pomočjo interpretirale Claudia Rosenwirth-Fendre, Barbara Simoniti (pogrešali smo njeno prevajalko Danielo Kocmut) in Siljarosa Schletterer. Empatično in simpatično sta prireditev vodila Tanja Tuma in Alfred Woschitz.

Ne čudim se, da nas je, ravno med živahnim nastopom harmonikarke, naslednice Marka Hatlaka, Lare Fortunat, objela mavrica čez celo nebo. – Prireditev, ki povezuje, navdihuje in osrečuje.

Lidija Golc

Barbara Simoniti bere v slovenščini in v nemščini iz pesniške zbirke Voda/Wasser

Milena Šmit

»Cajoler Pinochet, briser Assange« (Crkljati Pinocheta, zlomiti Assangea)

Takšen je naslov članka, ki ga je podpisal Nils Melzer, posebni poročevalec Organizacije združenih narodov proti mučenju. Objavljen je bil v časniku Le Monde Diplomatique avgusta letos. Svet za človekove pravice OZN je ob njegovem imenovanju Melzerja pooblastil, da bdi nad spoštovanjem prepovedi mučenja in slabega ravnanja v vseh državah članicah OZN, obravnava pritožbe posameznikov in predloži svoja vprašanja in priporočila državam v posameznih primerih. »Med preučevanjem primera Juliana Assangea sem prišel do neovrgljivih dokazov o političnem preganjanju in pravosodni samovoljnosti, kakor tudi o naklepnem mučenju in neprimernem ravnanju. Kljub temu odgovorne države niso hotele sodelovati z menoj, da bi vzpostavile postopke, ki jih zahteva mednarodno pravo«. Tako začena svoj »plaidoyer« Melzer in nadaljuje, da je »zadeva Assange« zgodba o človeku, ki ga preganjajo in trpinčijo, ker je odkril mračne skrivnosti oblasti, njihove vojne zločine, mučenja in korupcijo.

»To je zgodba o naklepni pravosodni samovolji zahodnih demokracij, ki se vedno hočejo predstaviti kot vzorne na področju človekovih pravic. To je tudi zgodba o načrtnem sodelovanju obveščevalnih služb za hrbtom nacionalnih parlamentov in javnosti. In končno je to tudi zgodba o zmanipuliranih reportažah in o manipulatorjih v velikih medijih z namenom, da osamijo, diabolizirajo in namerno uničijo določenega posameznika«, strne svoja dognanja ugledni pravnik in jih podkrepi z naslednjim primerom:

»V demokracijah s pravno državo velja pravilo enakosti vseh ljudi pred zakonom, kar pomeni, da se istovrstni primeri obravnavajo na enak način. Tako kot danes Assange, je bil nekdani čilski diktator Augusto Pinochet od 16.oktobra 1988 do drugega marca leta 2000 pridržan v britanskem priporu, med tem ko je čakal na odločitev o izgonu iz države. Takrat so pregon Pinocheta zaradi mučenja in zločinov zoper človeštvo zahtevale Španija, Švica, Francija in Belgija. Tako kot danes Assange, se je tudi Pinochet imel za edinega političnega zapornika v Veliki Britaniji...A Pinocheta, ki je bil neposredno odgovoren za desetine tisočev težkih kršitev človekovih pravic, britanski sodniki niso zmerjali, poniževali in smešili med javnimi sodnimi obravnavami in ga niso osamili v strogo zavarovanem zaporu... Pinochet je bival v nadzorovani razkošni vili v londonskem predmestju, kjer je imel pravico do neomejenih obiskov, med drugim tudi čilskega duhovnika med božičnimi prazniki in tedanje britanske premierke Margaret Thatcher. Nasprotno pa so Assangea, ki je svetu povedal motečo resnico in ki je bil obtožen zaradi svojega novinarskega dela in ne zaradi mučenja ter umorov, obsodili na bivanje v samoti in tišini.«

Enako kot pri Assangeu, je tudi pri Pinochetu njegovo zdravstveno stanje predstavljalo ključni element za neodobritev izгона iz Velike Britanije. Britansko pravosodje je na osnovi zdravniškega izvida presodilo, da ostarelemu generalu demenca preprečuje sodelovanje v postopku za izročitev in odločilo, da se mora nemudoma vrniti v Čile. Pritožbe držav, ki so zahtevale njegovo izročitev in njihove zahteve po drugem neodvisnem zdravniškem izvidu, sploh niso bile obravnavane. V primeru Assangea britansko pravosodje ni upoštevalo zdravniških poročil neodvisnih strokovnjakov, kakor tudi ne poročila posebnega poročevalca OZN proti mučenju. In postopek za izgon v ZDA se nadaljuje, čeprav se je na zadnji razpravi na sodišču izkazalo, da je Assange imel težavo izgovoriti svoje ime.

Primerjava obeh postopkov za izročitev kaže na dvojne standarde, ki jih izvajajo britanske oblasti, torej na neenakost pred zakonom, sklene v svojem članku Niels Melzer. V Pinochetovem primeru je bil cilj, da nekdanji diktator in zvesti britanski zaveznik ostane nekaznovan, v Assangeovem primeru pa je cilj, da motečega disidenta utišajo, saj se WikiLeaks bori natanko proti omenjeni vrsti nekaznovanosti. V obeh primerih je pristop oblasti motiviran izključno s politiko moči in oba pristopa sta v nasprotju s pravno državo.

Posebni poročevalec za mučenje OZN končuje svoj zapis z opozorilom vplivnim množičnim medijem v ZDA, Veliki Britaniji in Avstraliji, ki po njegovem mnenju še vedno niso doumeli nevarnosti, ki jo proces proti Assangeu predstavlja za obstoj svobode tiska, spoštovanja pravnih postopkov, demokracijo in za pravno državo. »Boleča resnica je, da bi zadostovalo, da se poglavitne medijske organizacije v anglofonskem svetu za to odločijo in preganjanje Assangea bi se končalo naslednji dan. Tako se je zgodilo v primeru ruskega novinarja Ivana Golounova, znanega borca proti uradni korupciji, ki so ga aretirali poleti 2019 in je poglavitni ruski tisk takoj uvidel, za kaj gre. Trije največji ruski dnevniki so istočasno objavili naslov »Mi smo Ivan Golounov« in zahtevali nepristransko preiskavo. Predsednik Putin je takoj dal izpustiti Golounova na svobodo ter odpustil dva visoka uslužbenca ministrstva za notranje zadeve, kar je pomenilo, da je bila zadeva orkestrirana z najvišjega nivoja.

»Nobenega dvoma ni«, je prepričan Melzer, »da bi podobna solidarnost, ki bi jo skupaj pokazali The Guardian, BBC, The New York Times in The Washington Post, takoj povzročila konec Assangeovega pregona, saj se vlade bojijo medijskih reflektorjev in njihove kritične preiskave. To, kar prihaja od britanskih, ameriških in avstralskih medijev, je prepočasno in prešibko«. Množični mediji po njegovem mnenju enostavno niso doumeli, da Assangeov primer odraža ogromno družbeno nazadovanje, ker »acquis« pravne države in demokracije vrača v mračna leta absolutizma in »arcana imperii«, sistem vladanja, ki temelji na tajnosti in avtoritarnosti. »Niti en sam množični medij ni protestiral proti očitnim kršitvam pravnih postopkov, človeškega dostojanstva in pravne države, ki so zaznamovale celotno zadevo. Nobeden od njih ne zahteva od vpletenih vlad, naj odgovarjajo za svoje zločine in za svojo korupcijo; nihče od njih nima poguma, da bi postavil moteča vprašanja političnim veljakom. So le še senca tega, kar je nekoč bila »četrti veja oblasti«.

Tako zaključuje svoj zapis Niels Melzer, posebni poročevalec za mučenje Organizacije združenih narodov, neodvisni in kompetentni strokovnjak svetovne organizacije, ki mu ni mogoče očitati pristranosti. In kaj na to porečemo mi? Slovenski PEN se je že do sedaj pridružil akcijam in pozivom Mednarodnega PEN-a na pristojne instance ter zahteval Assangeovo izpustitev, tudi med zadnjim zasedanjem Mednarodnega odbora PEN za mir, ki je bil na Bledu maja letos. Kaj še lahko storimo, da bi se zganili tisti, ki lahko premikajo javno mnenje? Kot zainteresirani del civilne družbe lahko pozovemo največje slovenske tiskane medije, naj objavijo prevod Melzerjevega članka, ker gre za poročilo o izjemno pomembni in aktualni mednarodni zadevi, ki se dotika svobode do obveščenosti in svobode do izražanja slehernega izmed nas. In z enakimi argumenti predlagamo nacionalni RTV hiši, naj pripravi oddajo o Assangeu z razpravo na okrogli mizi. Za začetek pa jo lahko organiziramo kar sami.

Naj se za ilustracijo obrnem na verz o poetični pravici, ki ga je pred desetletji v eni od svojih pesmi uporabil Georges Moustaki, grško-francoski glasbenik, ko je pel: »Si il y a un coupable, on est tous condamnés« - če je kriv eden, smo obsojeni vsi.

Naredimo ta svet bolj poetičen!

Mala prodajalka stihov nastopa v pesmi Sare Afzali, iranske pesnice. Mala prodajalka pesmi, ki ti je nekoč na ulicah Irana za novce predala Hafisove stihe. Ne le ljudje, tudi avtomati »proizvajajo« in prodajajo besedno umetnost. Tako gre zgodba Roalda Dahla o avtomatu za zgodbe, ki je bil zmožen v nekaj minutah sproducirati bestseller. Dahl je seveda že v šestdesetih letih prejšnjega stoletja dobro zaslutil duh časa, ki bo pisatelje spreminjal v »robote« za produkcijo bestsellerjev.

A vendarle ... kaj pa nastane, če združimo na prvi pogled povsem nasprotujoča si principa, poezijo, ki je »čista dodana vrednost« s povsem nasprotno težnjo današnjega časa – avtomatizirano »produkcijo«. Ta – daaaa! Poetična mašina! Mašina za produkcijo poezije. **PESMOMAT.**

Mašina ne bo ustvarjala pesmi sama. Namen je »zasuti svet« s poezijo tako že uveljavljenih kot tistih pesnikov in pesnic, ki jih še nismo uspeli »odkriti«. Živih, mrtvih, starih, mladih, brezčasnih ... vse od romantike do sodobnosti.

Ker v tem svetu stalnega brzenja, pretirane rutine, zbirokratiziranosti ... je poetična intervencija postala nujnost!

Tako bomo na ulice naših mest, vasi in v različne prostore – tako tiste že namenjene kulturi, kot tudi tiste, kjer so se do sedaj umetnosti uspeli izogniti, kmalu popeljali pesmomat. In tako boste ... kako gre že tisti komad od Pepela in kri ... Pesem za dinar

Pesem, za dinar,
ki v vsaki krčmi je doma.

Za droben kovanec
vsak hip lahko jo vsak ima ...

No, za evro boste lahko izbrali pesem iz bogate, sproti rastoče pesmomatove antologije, ki bo vsebovala med 300 do 500 pesmi. Poetična mašina vam bo pesem zrecitala, natisnila, lahko pa si jo boste tudi prenesli na telefon.

Pesmomat bo »oživel« v posebni, skrivni delavnici iz katere prihajajo največja čuda tega stvarstva naprimer tudi deli za prvi slovenski satelit ali pa za kakšno podmornico.

»Tough beauty,« je rekel mojster Jos in si zadovoljno pomel roke, ki bodo ustvarile prvo poetično mašino v Sloveniji. To navidez surovo, kovinsko mašino, iz katere pa bo prihajalo nekaj tako delikatnega kot je poezija ali »katalizator človeškega duhovnega razvoja«, kot bi se izrazil Josif Aleksandrovič Brodski.

Pesmomat je sicer projekt Vrabca anarhista. Ta neuklonljivi ptiček, ki se je v Cankarjevem romanu Hiša Marije Pomočnice le nemočno zaletaval v steklo, bo zdaj, s pomočjo pesmomata le prišel na svobodo. Na ulice! Med ljudi!

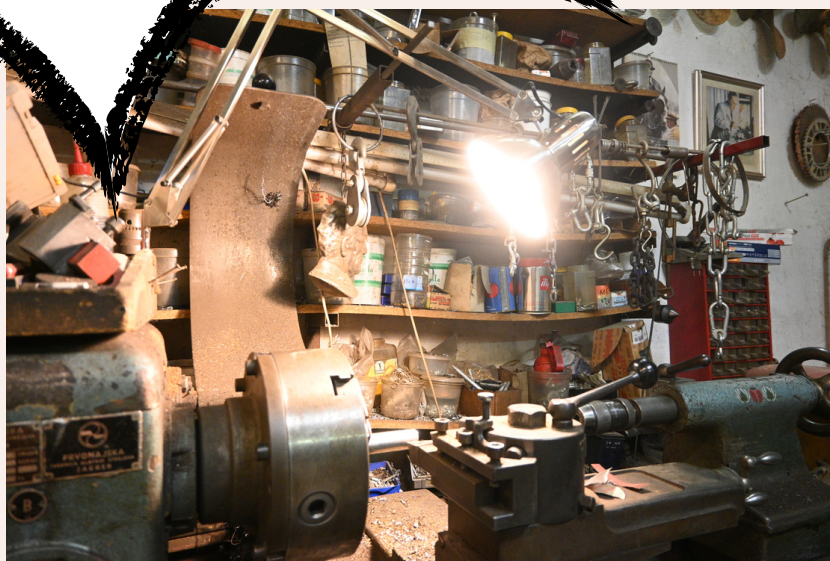
In z njim poezija.

Luna J. Šribar

Projekt poteka v sodelovanju Vrabca Anarhista (portala Društva slovenskih pisateljev) s Slovenskim centrom PEN, Društvom slovenskih pisateljev in Fakulteto za računalništvo in informatiko.

»Oživitev« prvega pesmomata delno sofinancira Mestna občina Ljubljana, preostala sredstva pa še zbiramo.

Več o projektu in vabilo k podpori.

Pesmomat v nastajanju
Foto: Mojca Fo

Egipt: oblasti morajo nemudoma prenehati s sodnim ustrahovanjem neodvisnih novinarjev in zagotoviti svobodo tiska

Mednarodni PEN ostro obsoja ustrahovanje uredniškega in poročevalskega osebja Mada Masr s strani egiptovskih oblasti, saj so tožilci poklicali in zaslišali štiri novinarje, vključno z glavno urednico Lino Attalah, eno najvplivnejših oseb v letu 2020 po izboru TIME. Vsi štirje novinarji se soočajo s povračilnimi obtožbami zaradi poročanja o preiskavah korupcije v provladni politični stranki. Mednarodni PEN International poziva egiptovske oblasti, naj umaknejo vse obtožbe in končajo zatiranje neodvisnih novinarjev.

Egiptovski tožilci so 13. avgusta 2022 na zaslišanje poklicali glavno urednico Mada Masr Lino Attalah ter novinarje Rano Mamdouh, Saro Seif Eddin in Beesana Kassaba zaradi njihovega poročanja, ki je razkrilo načrte za odstranitev več visokih uradnikov provladne stranke Narodova prihodnost s položajev zaradi njihove domnevne vpletenosti v primere korupcije. Stranka je 1. septembra izdala izjavo, v kateri je poročilo agencije Mada Masr označila za "lažno" in namenjeno diskreditaciji stranke, ki ima večino sedežev v parlamentu. Stranka je zagrozila tudi s pravnimi ukrepi proti agenciji Mada Masr in njenemu osebju.

Mada Masr je 3. septembra objavila, da je tožilec v provinci Luksor na jugu Egipta poklical na zaslišanje enega od njenih novinarjev in izrazil zaskrbljenost, da stranka Prihodnost naroda cilja na njene novinarje. Kmalu po tem, ko so člani stranke in poslanci vložili več pritožb zoper osebje in upravo družbe Mada Masr po vsej državi, je tožilstvo na zaslišanje poklicalo štiri novinarje.

Vse štiri novinarje, vključno z Lino Attalah, so tožilci 7. septembra zaslišali zaradi več obtožb, med drugim zaradi "obrekovanja in razžalitve članov stranke Nation's Future", "uporabe družbenih medijev za nadlegovanje članov stranke" in "objave lažnih novic z namenom motenja javnega miru in povzročanja škode javnemu interesu". Attalah se je soočil z dodatno obtožbo "upravljanja spletnega mesta brez licence", čeprav se je družba Mada Masr leta 2018 poskušala registrirati v skladu z novim zakonom, ki ureja tisk in medije. Vsi štirje novinarji so bili po plačilu varščine med 20 000 in 5 000 EGP izpuščeni na prostost.

VEČ

**DIALOGI z gostoma
Evgenom Bavčarjem in
Zdravkom Dušo.
13. september 2022**

Domovino
bom
branil, pa
tudi če
dela
neumnosti.

Spet se Slovani
med sabo tolčejo
za drugega.

Tednik PEN, glasilo Slovenskega centra PEN, št. 28/2022

Izdal: Slovenski center PEN, Tomšičeva 12, 1000 Ljubljana
Zanj: Predsednica Tanja Tuma

Uredništvo
Odgovorna urednica: Tanja Tuma
Glavna urednica: Maja Ferjančič
Oblikovanje: Maja Ferjančič

Leto izdaje: september 2022
Kraj: Ljubljana
ISSN 2784-7586

Publikacija Tednik PEN je brezplačna.

POVEZAVA

<https://www.penslovenia-zdruzenje.si/tednik>

Naslovna fotografija: Will Swann